

David Jou (poemes) i Isaura Marcos (fotografies), *En la teva llum / En tu luz*, Barcelona, Viena Edicions, 2022, 160 pàgs.

Reseña de acceso abierto distribuida bajo una [Licencia Creative Commons Atribución 4.0 Internacional \(CC-BY 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/). / Open access review under a [Creative Commons Attribution 4.0 International License \(CC-BY 4.0\)](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

DOI: <https://doi.org/10.24197/her.25.2023.481-484>

Viena Edicions proposa amb el llibre *En la teva llum / En tu luz* un curiós artefacte que invita a la reflexió religiosa, és a dir, a trobar la relació, el sentit, la coherència, que esdevé del *religare* místic. Aquesta re-unió s'afavoreix mitjançant la combinació de diferents expressions artístiques, com ara, les fotografies de Sor Isaura i els textos lírics de David Jou, sent les imatges el punt de partida cap al conrear poètic.

En aquest volum bilingüe, el contingut citat s'emmarca precedit d'un «Pròleg» molt aclaridor, signat per Rosa Maria Prat i Balaguer, i una «Presentació» del mateix David Jou. El llibre es tanca amb una nota d'agraïments de cadascú dels autors, juntament amb una succinta referència a altres obres de Sor Isaura i David Jou.

Isaura Marcos professa a l'orde de les clarisses, al Reial Monestir de Santa Maria de Pedralbes. El tarannà franciscà que inspira l'orde de Santa Clara sembla projectar-se a l'obra de Sor Isaura, per una banda, en l'atenció a la natura, i, per tant, a la ciència i a la tècnica; i, per una altra banda, a la meravella per la senzillesa i el miracle de les petites coses.

David Jou, poeta veterà, amb més de trenta volums publicats, molts d'ells reconeguts amb diferents premis literaris, va ser catedràtic de Física de la Matèria Condensada en la UAB, i doctor honoris causa per la Universitat de Girona, és especialista en termodinàmica de processos irreversibles i mecànica estadística de sistemes fora de l'equilibri. La seva obra poètica destaca per la fascinació davant qüestions com el desig humà, inesgotable i ardent, que només pot apaivagar la recerca espiritual i la presència de Déu.

A la volta de cada poema en català el poeta ofereix un text en castellà. Encara que els títols són iguals, el text en prosa no consisteix ni de lluny en una traducció literal del poema, sinó que es tracta d'una reformulació de la imatge-idea que havia inspirat els versos. Aquest segon text consisteix normalment en un sol paràgraf, potser proclamant la intraduïbilitat dels poemes, que presumim és el text original, tot aportant una reflexió en prosa no exempta de la mateixa emoció que impregna els versos. Els poemes s'ordenen principalment en estrofes de quatre versos i en tercets, que poden

ser d'art major o menor, encara que també s'observen d'altres variades fórmules mètriques. El ritme emana generalment de rimes assonants. Segons el mateix Jou, els trenta poemes i les trenta prosas poètiques constitueixen un homenatge a l'obra fotogràfica de Sor Isaura, proposant un itinerari estructurat en cinc apartats (Fotografia, Moviment, Claustre, Espai, Déu). Un recorregut cap al (re-)coneixement de la llum que portem a dins. Aquest camí sembla un de molts possibles (una pregària de les infinites que es podrien comprendre), segons admet el poeta, però també adverteix que «probablement tots començarien en la fotografia i tindrien Déu com a objectiu final». En la nostra opinió, és força simbòlic que el Claustre detingui aquesta centralitat dins del poemari, operant, des d'ell, el Moviment com a nexa amb la Fotografia; i l'Espai (podem col·legir que es tracta de l'espai còsmic, si tenim en compte el contingut dels poemes d'aquesta secció), com a il·lació amb Déu.

Per a cada pàgina de text al *verso*, al *recto* s'adjunta una imatge fotogràfica. Servint-se d'efectes naturals de la llum i també d'altres operacions tècniques, com poden ser desenfocaments, alteracions cromàtiques, distorsions i, sobretot, la superposició, Sor Isaura plasma a les seves obres un món que s'endevina actiu, sonor, dinàmic, i, tanmateix, ple d'espiritualitat, quietud i encís. La fotografia juga amb detalls aparentment extrets d'una realitat prosaica –compostos per petits motius vegetals, arquitectònics, per objectes quotidians (com ara una sabatilla, un smartphone o un ordinador) o per escenes casuals– als que superposa elements propis de la vida monacal (entre els quals predomina fortament el claustre), procediments amb els que sembla testimoniar que la reclusió i la clausura no equivalen a aïllament i departença. Ans al contrari, l'àmbit sagrat i matricial del claustre, en tant que transsumpte de l'*omphalos*, podria constituir-se, d'acord amb aquella centralitat que vam assenyalar doblement, un lloc privilegiat des d'on esguardar la vida que flueix. Des d'aquesta perspectiva, la naturalitat de la llum sobre objectes com una gota d'aigua, convida a la comprensió del món i qualsevol corpuscle constitutiu com a miracle, com a reflex de l'espurna divina. L'equivalència entre la llum i la divinitat –i fins i tot el color i la llum, sent aquesta l'estat subtil del color i el color, la llum al seu estat opac, segons havia assenyalat Henry Corbin (2015, pp. 38-39)– porta a comprendre el trajecte del llibre com un procés de contemplació o d'oració, d'obertura cap a la Llum.

La doble revelació que representa la fotografia (es revela la imatge capturada i al mateix temps, la imatge del món participa de la revelació de la divinitat), fa patent que la llum constitueix el principi material, però també

encarna el destí, la consagració: «En la Teva llum» és també el títol de l'últim poema del llibre, fi d'aquest viatge, objectiu d'una cerca constant, com el mateix autor reconeix, de «Llum, Paraula, Presència... que cal buscar».

David Jou reflexiona, contempla, canta i resa («Contemplar, escuchar, meditar y orar son cuatro vías que dilatan nuestra percepción espiritual del mundo»), com ell mateix expressa al text «Más allá de lo visible»), conjuminant les contradictòries perspectives d'expansió i d'intimitat que, com diu Bachelard (1943, p. 346), només es concilien quan el ser s'entrega de tot cor a l'activitat literària, i és aleshores quan la imatge esdevé igual de lluminosa i bella, tant per a parlar de l'univers com per a parlar del cor.

En aquest poemari gòtic, en el mateix sentit que ho és el Monestir de Pedralbes, l'autor no importa un vocabulari excessivament tècnic o científic que denoti la seva brillant trajectòria acadèmica en el camp de la Física. El que fa palès realment el seu tarannà investigador és la seva mirada inquisitiva, analítica, i al mateix temps, sorpresa, colpida de les meravelles que cada dia ens és donat percebre. Així, la ciència en David Jou harmonitza perfectament amb la poesia per tal de, més que trobar grans respostes, formular amb el seu estil propi les grans qüestions metafísiques al voltant del misteri diví. Misteri del qual sembla que el fet de la contemplació és un pas cabdal i indefugible, ja que el contemplador esdevé temple ell mateix: Gilbert Durand (2015, p. 19) recorda que tant en Orient com en Occident, la imatge arquetípica del Temple és inseparable del mètode contemplatiu i que finalment, «contemplador, contemplació i Temple són u».

Aquesta col·laboració de fotògrafa i poeta destaca per l'acord (etimològicament, una sintonia dels cors) entre ambdós artistes en posar de manifest no tan sols la presència divina que a tots ens enlluerna i que endevinem als grans misteris de l'univers, de les galàxies, sinó també subjacent al petit món quotidià, a una gota d'aigua o a objectes usats. *En la Teva llum / En tu luz* és un llibre per explorar a poc a poc, per delitar-se als revolts del camí, per contemplar, de fet, i com es va suggerir al començament, per reflexionar sobre aquest veritable misteri de l'ànima humana que és la set de Déu.

REFERENCIAS BIBLIOGRÁFICAS

Corbin, Henry (2015) *Temple et Contemplation*. Éditions Médicis-Entrelacs.

Bachelard, Gaston (1943). *L'air et les songes*. Librairie Jose Corti.

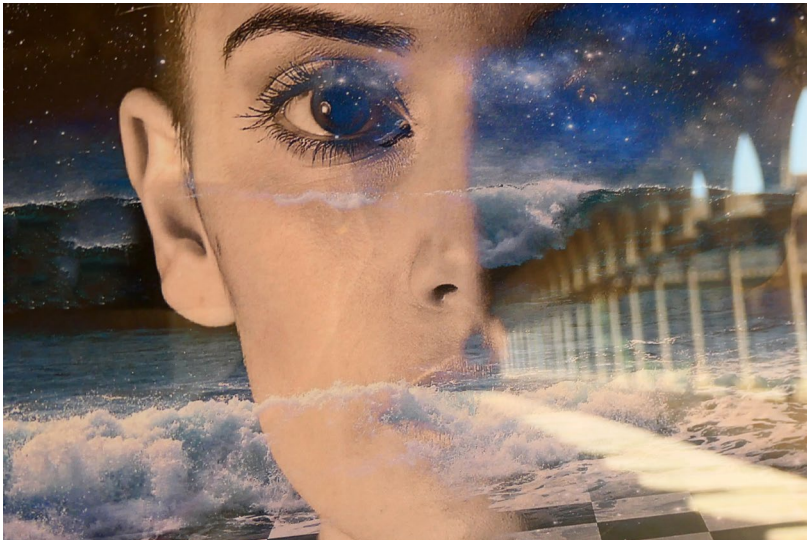
Durand, Gilbert (2015). *Hommage à Henry Corbin*. In Henry, *Temple et Contemplation*. Éditions Médecis-Entrelacs.

ANEXO

Extracte del llibre *En la teva llum / En tu luz*
Poema de David Jou / Fotografia de Isaura Marcos (p. 132)

«Universo»

Mar, olas, noche, cielo estrellado... A veces parece como si el universo hubiera estado esperando desde su inicio esa mirada que le da conciencia y sentido, una mirada que surge desde una profundidad tan cósmica como la de las galaxias, una mirada que tiende un puente entre el universo íntimo y atónito de la mente y el universo vertiginoso y expansivo del cosmos. Y en esa mirada la pregunta interior y la respuesta exterior se cruzan e intercambian entre sí: la respuesta ignora su porqué, la pregunta intuye su para qué; y pregunta y respuesta se entrelazan en una larga y sinuosa historia de mística y de ciencia, en una fusión incontenible entre el contemplador y lo contemplado (p. 133)

MARÍA CARREIRA LÓPEZ
Investigadora independent
marcarreira@gmail.com